

Open Monumenten dag

GEMEENTE HOUTEN

Ontdek het erfgoed van routes, netwerken en verbindingen en vier de start van het Vrijheidsjaar

14/15 SEP 2024

'Routes, netwerken en verbindingen'

De titel van deze Monumentendagen is Gemeente Houten op het lijf geschreven. Houten ligt centraal in allerlei routes, netwerken en verbindingen. Deze routes verbinden niet alleen het buitengebied met het dorp Houten maar ook de gemeente Houten met de rest van Nederland. Een route volg je om ergens te komen, het is een verbinding van twee plekken aan elkaar. Maar je kunt zelf ook een verbinding hebben met een plek, bijvoorbeeld je dorp of je geboortehuis. En uiteraard ben je ook verbonden met de mensen om je heen, je familie, je gemeenschap, je kerk, mensen van je werk of van je club. Netwerken zijn er ook in meer beladen situaties. In de Tweede Wereldoorlog was het verzet een netwerk van mensen die tegen de bezetter vochten. Het verzet had geheime routes om mensen en goederen te smokkelen. De angst om ontdekt te worden en de gezamenlijke strijd tegen de vijand verbond deze mensen. De monumenten van de Waterlinie die tijdens dit weekend geopend zijn, vormen ook een netwerk, dat vroeger diende als verdediging tegen de vijand, zowel in de Eerste als Tweede Wereldoorlog. Ook boden ze een veilige route voor soldaten. Nu vertellen de monumenten vooral nog verhalen en krijgen ze weer nieuwe bestemmingen met respect voor hun oorspronkelijke functie. De Open Monumentendagen is een evenement dat mensen niet alleen met de monumenten verbindt, maar ook met elkaar. Samen blijven we betekenis geven aan heden en verleden.

Wouter van den Berg
Wethouder Gemeente Houten

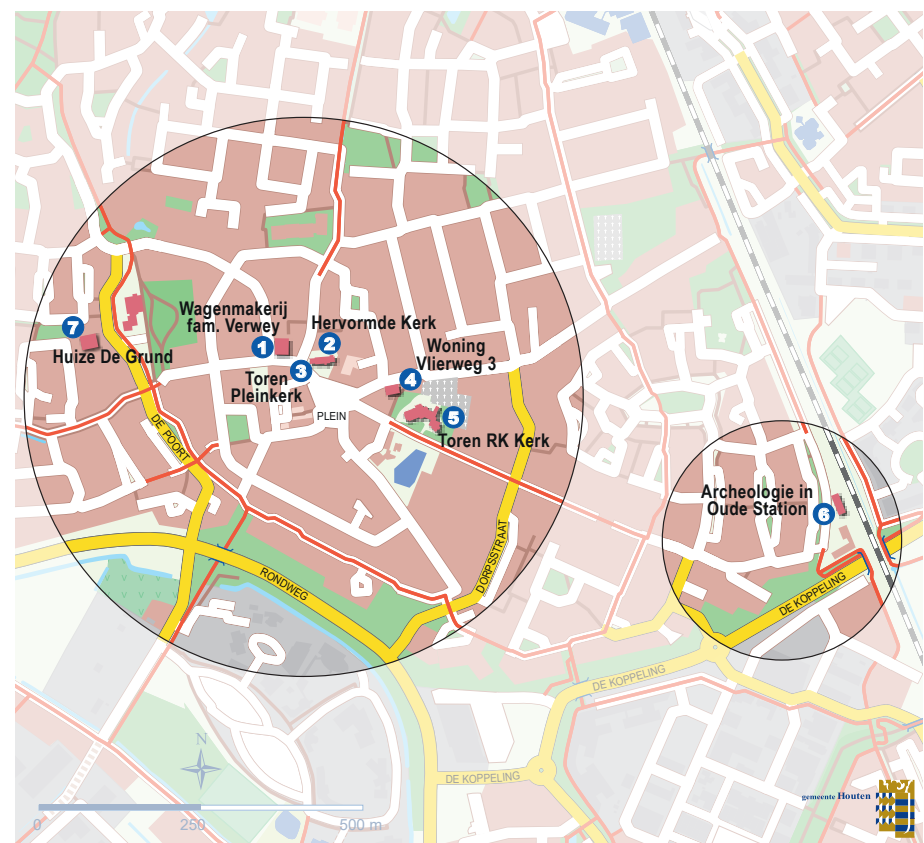
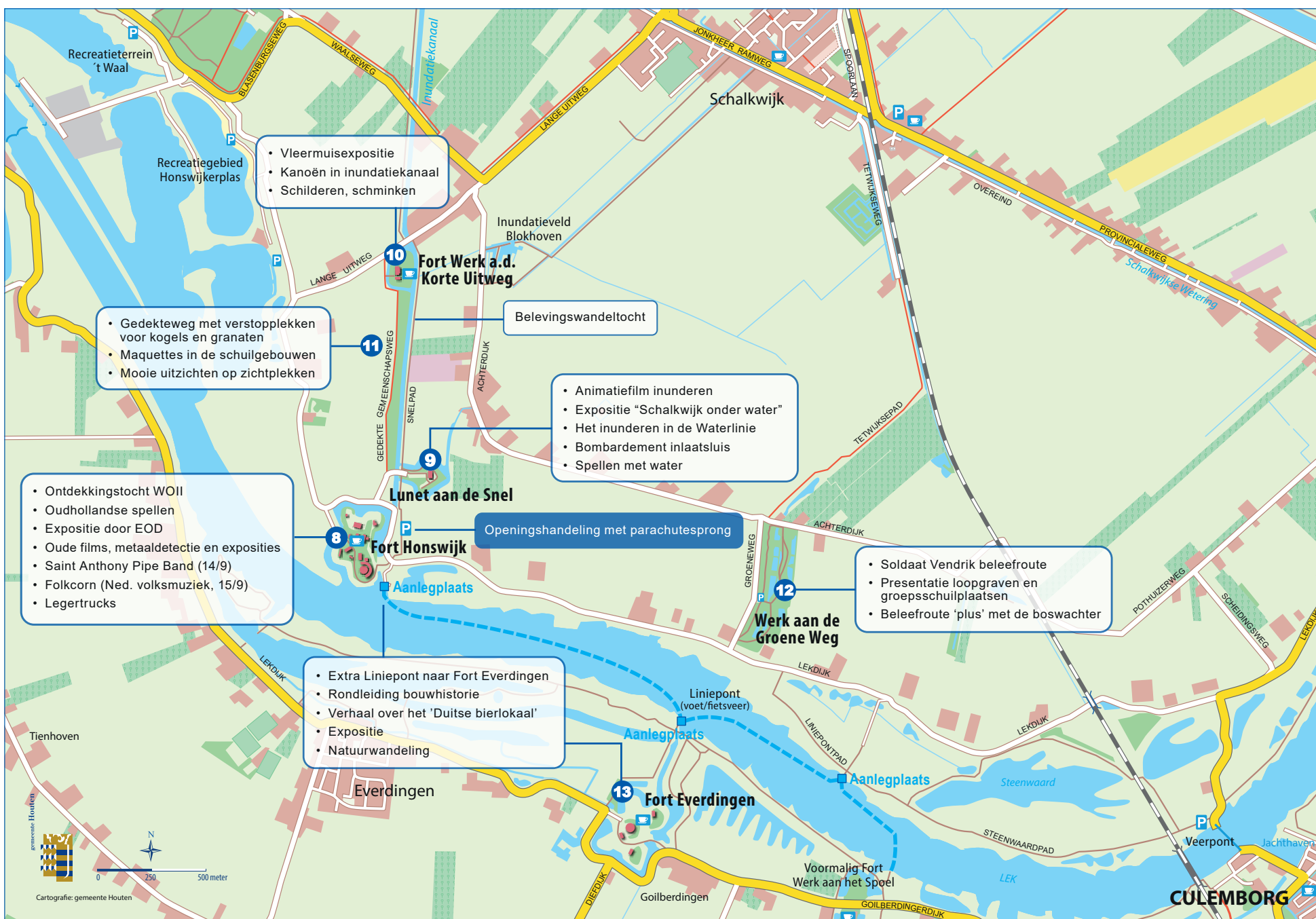
Programma Open Monumentendagen 2024. Haal het eruit en neem mee!

Zaterdag 14 september van 10.00 uur tot 16.00 uur op en rond het Oude Dorp

- 1 Wagenmakerij familie Verwey** • Herenweg 1
Het beroep van wagenmaker kan natuurlijk niet ontbreken in dit thema 'Onderweg!'. En als het dan gaat om vijf generaties wagenmakers Verweij, die al sinds 1824 het beroep van wagenmaker op het Oude Dorp uitoefenen is het helemaal bijzonder. Tijdens deze dag hoort en ziet u een mooie toelichting op het ambachtelijke werk van de wagenmaker.
- 2 Hervormde kerk** • Lobbedijk 1
Houten is een van de eerste dorpen in de Kromme Rijnstreek met een kerk. Met de bouw ervan is vermoedelijk al in de achttiende eeuw gestart. In latere tijd zijn op dezelfde plek andere kerken gebouwd. De vorm van de huidige kerk dateert 1678.
- 3 Toren Pleinkerkerk**
De bouw van de huidige kerktoren, naar voorbeeld Utrechtse Domtoren, start in 1535. In de loop der jaren is de toren regelmatig van vorm veranderd. Ben je ouder dan 6 jaar, dan kun je de toren onder begeleiding in groepjes beklimmen. In afwachting daarop kun je genieten van het orgelspel, kun je de trap op naar de orgelruimte, en kun je via de informatiepanelen lezen over het bombardement van 28 november 1944, de Chappe-telegraaf en over de geschiedenis van de toren.
- 4 Woning** • Vlierweg 3
Deze tot woning verbouwde kleine boerderij dateert nog uit de 18e eeuw. U bent welkom om een kijkje te nemen in woning en schuur.
- 5 Rooms katholieke kerk** • Loerikseweg 12
De kerk met glas-in-loodramen, verbindingsgang naar de pastorie, dagkapel en gerestaureerde kerktoren, na het beklimmen ervan, zijn te bewonderen. Gidsen geven u graag uitleg over de kerk en haar rijke historie. In 2017 is de kerktoren gerestaureerd. Om 14.00 en 15.00 uur zal de Utrechtse Vrouwenschola Gregoriaanse gezangen ten gehore brengen. Let op afwijkende openingstijd: De RK Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming kerk zal open zijn van 13.00 tot 16.00 uur.
- 6 Archeologische rijkdom in Oude Station** • Stationserf 99
De bodem van Houten en omgeving bevat een schat aan informatie en overblijfselen uit de oudheid, zoals Bronstijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen. In een expositie 'Goed gevormd - van klei tot keramiek' wordt o.a. getoond dat door de eeuwen heen er allerlei routes, netwerken en verbindingen waren, waardoor er in de Houtense bodem zoveel verschillende vormen van keramiek gevonden zijn. Tevens is er voor één dag een bescheiden expositie met attributen van de Nederlandse Spoorwegen.
- 7 Huize De Grund**
Bij het bombardement van 1944 heeft ook het gemeentehuis op de Brink (later Plein) flinke schade opgelopen. Er wordt uitgewekend naar de Grund, waar de gemeentesecretarie en de burgemeester zich al rond 1943 gevestigd hadden. Vanaf 16 december 1953 wordt het volledige gebouw De Grund in gebruik genomen als gemeentehuis en wordt het oude afgebroken. Op de informatiepanelen vindt u meer informatie over de geschiedenis van de gemeentehuizen. Er is een gids aanwezig.

Zaterdag 14 en zondag 15 september van 10.00 uur tot 16.00 uur op de Forten

- 8 Fort Honswijk** • Lekdijk 58
Als 'wachters aan de Lek' vormde Fort Honswijk, samen met Fort Everdingen, de kern van de verdediging van de 'toegangspoor' naar het westen van Nederland. Het is het oudste en grootste torenfort in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het is de afgelopen jaren gerestaureerd en verduurzaam. Nachtfort is in 2023 is gestart met de exploitatie.
  - 11 Gedekte Gemeenschapsweg**
De weg terug naar fort Honswijk heet de Gedekte Gemeenschapsweg. Dit betekent dat je hier als soldaat niet beschoten kon worden, omdat je beschermd ('gedekt') werd door de grondwal aan de linkerkant. Via deze weg kon je veilig van het ene naar het andere fort. Je ziet ook verschillende schuilplekken voor soldaten en verstoppelplekken voor kogels, bommen en granaten (munitie). Bekijk de schuilplekken die je onderweg tegenkomt, want er staan mooie maquettes opgesteld. Vlak voor de bocht gaat een pad schuin omhoog. Tussen de heuvels die je hier ziet (grondwallen), werd iets verduikt opgesteld door de soldaten. Weet je wat dit was en hoe zou het daar terecht moeten komen?
  - 12 Werk aan de Groeneweg** • Lekdijk/Groeneweg
Vanaf Fort Honswijk kunt u zich met een oude legervoertuigen laten vervoeren naar de parkeerplaats van het Werk a/d Groeneweg en later weer terug naar het fort (onder voorbehoud). Dit kan natuurlijk ook wandelend worden gedaan via een deel van het klompenpad door de uiterwaard tot aan de Groene weg of fietsend via de Lekdijk. Bij het Werk a/d Groeneweg wordt aandacht besteed aan de verschillende typen verdedigingswerken die u in het landschap kunt zien liggen.
- Activiteiten:**
- Een spectaculaire opening om 10.00 uur met een parachutesprong door vier para's van Skydive Hilversum op het grasveld naast het Fort, waarbij de parachutisten een 'boodschap' zullen overhandigen aan burgemeester Gilbert Isabella en wethouder Wouter van den Berg;
  - Ontdekkingsstocht naar bijzondere muurschilderingen over het fort als gevangenenkamp na de oorlog;
  - 'Kinderkermis' in de vorm van Oudhollandse spellen voor jong en oud. Spellen die ook eerder gespeeld in de grote steden van Nederland direct na de bevrijding;
  - Bezichtiging van enkele legervoertuigen uit de periode rond de Tweede Wereldoorlog;
  - Expositie van de Explosieve Opruimingsdienst Defensie over het identificeren en opruimen van explosieven in een lokaal van de toren;
  - Presentatie over het werk van het Nederlands Veteraneninstituut;
  - Puzzeltocht langs panelen met afbeeldingen van forten in de omgeving;
  - Bezichtiging van de voormalige legeringslokalen van de contrescarp en 'open dag' van o.a. kunstschilder Geke Vogels;
  - Op zaterdagmiddag een optreden van de Saint Anthony Pipe Band om 13.00 uur, 14.00 uur en 15.00 uur (doelzakkenuzieken in Schotse klederdracht);
  - Op zondagmiddag eveneens om 13.00 uur, 14.00 uur en 15.00 uur optredens van de band Folkcorn (oude Nederlandse volksmuziek en optreden in klederdracht);
  - Even ontspannen? Plof dan neer op één van de zitjes van Nachtfort op het Terreplein.
- 9 Lunet aan de Snel** • Lekdijk 56b
Vanaf Fort Honswijk kunt u via een belevingsstocht wandelen naar de Lunet en verder richting Werk a/d Korte Uitweg. We doen dit via het ingekorte 'Onderwaterpad'. Tijdens die tocht valt er voor kinderen veel te ontdekken, zoals het met een emmer vangen van waterdierpjes en het opzoeken ervan op een kaart, het zoeken naar letters op bomen langs het inundatiekanaal en het maken van een woord daarvan.
  - 13 Fort Everdingen** • Noodweg 2 Everdingen
Om Fort Everdingen, als één van de wachters aan de Lek en zusterfort van Honswijk, te bereiken moet je de rivier de Lek over. Geen probleem tijdens deze dagen. Er zal een extra Liniepont in de vaart zijn om bezoekers rechtstreeks over te brengen van de haven van Honswijk naar de aanlegplaats bij Fort Everdingen. Daar staan gidsen van de vrijwilligersorganisatie Stichting Honswijk-Everdingen klaar om u lopend naar het fort te vertellen over de terreinversperringen in de uiterwaard daar.
- Activiteiten:**
- Korte rondleidingen die ingaan op de bouw-historie en het leven op het fort;
  - Expositie over het gebruik van het fort tijdens de mobilisatie, de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding. Gidsen zullen u vertellen over de 'Duitse kroeg' met prachtige muurschilderingen;
  - In de toren een bescheiden expositie over de Duitse inundaties van de regio aan het einde van de oorlog en van het werk van de Explosieve Opruimingsdienst Defensie;
  - Op het buitenterrein kunt u zelf op ontdekkingstocht naar bijvoorbeeld de Beersluis, een recentelijk geplaatst monumentje en een bijzondere kazemat. Met een speciale app komt u meer te weten over de geschiedenis van het fort. Ook komt u dan langs een mobiele smederij waar een ambachtelijke smid aan het werk is;
  - Natuurwandeling in het buitengebied aan de hand van een app-wandelroute met QR-codes (Struinen door de Verboden Kringen);
  - Geniet van één van de speciaal bieren uit de brouwerij van Duits & Lauret. Drie bijzondere bieren zullen die dagen nader worden toegelicht;
  - Het Liniepontje kan weer zorgen de overtocht naar de andere kant van de Lek.

Hier wil je bij zijn!

Kijk op www.houten.nl/openmonumentendag voor actuele informatie

